

УДК 378.147.81

Мойсеєнко Світлана Миколаївна, Лісецький Костянтин Анатольович

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(Київ, Україна)

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ АВТОНОМІЇ СТУДЕНТІВ ВНЗ ПРИ ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Анотація. В статті розглядаються особливості впровадження автономної освіти як форми варіативного і контрольованого навчання. Аналізується прагматична ефективність автономного навчання, розглядається роль викладача в такій формі навчальної діяльності. В статті також подаються чинники, які ускладнюють формування навчальної автономії.

Ключові слова: автономна освіта, самоосвіта, навчальне управління, індивідуалізація навчання, навчальна діяльність.

Moiseienko Svitlana Mykolaivna, Lisetskyi Kostiantyn Anatoliyovych

National Technical University of Ukraine

“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

(Kyiv, Ukraine)

IMPLEMENTATION OF STUDENTS EDUCATIONAL AUTONOMY IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS FOR FORMING FOREIGN LANGUAGE COMPETITIVENESS

Abstract. The article deals with the peculiarities of the implementation of autonomous education as a form of variable and controlled learning. The pragmatic efficiency of autonomous learning is analyzed, the role of the teacher in this form of educational activity is considered. The article also presents factors that complicate the formation of educational autonomy.

Keywords: autonomous education, self-access instruction, learning management, individualised instruction, educational activity.

Мойсеенко Светлана Николаевна, Лисецкий Костянтин Анатольевич
Национальный технический университет Украины
«Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»,
(Киев, Украина)

**ИМПЛЕМЕНТАЦИЯ УЧЕБНОЙ АВТОНОМИИ СТУДЕНТОВ ВУЗОВ
ПРИ ФОРМИРОВАНИИ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ**

Аннотация. В статье рассматриваются особенности внедрения автономного образования как формы вариативного и контролируемого обучения. Анализируется прагматическая эффективность автономного обучения, рассматривается роль преподавателя в такой форме учебной деятельности. В статье также подаются факторы, которые затрудняют формирование учебной автономии.

Ключевые слова: автономное образование, самообразование, учебное управление, индивидуализация обучения, учебная деятельность.

У сучасних умовах стрімкого розвитку науки, освіти, інформаційно-комунікаційних технологій, поглиблення інтеграції вітчизняних вузів у світову систему освіти одним із головних завдань стає розвиток в людині стійкої потреби до безперервної самоосвіти. Для цього в першу чергу необхідно навчитися працювати «за власним сценарієм», тобто розвивати навчальну автономію. Останнім часом проблема розвитку навичок й умінь навчальної автономії під час навчання іноземної мови викликає підвищений інтерес вітчизняних і зарубіжних дослідників (Н.Д. Гальскова, Н.І. Гез, Н. Коряковцева, О.М. Соловійова, Т.Ю. Тамбовкіна, Х. Холек, Д. Літл і ін.) [1: с. 114].

Автономна освіта в умовах полікультурного суспільства, що змінюються, розглядається як форма варіативного і контрольованого навчання, до якої відносять:

- заочне навчання;
- очно-заочне навчання;
- дистанційне навчання;

- сімейне навчання;
- самоосвіта.

Вихідне визначення автономії студента і автономного навчання іноземної мови було запропоновано Х. Холеком, який під **автономією студента** розумів «здатність брати на себе відповідальність за свою навчальну діяльність щодо всіх аспектів цієї навчальної діяльності: встановлення цілей, визначення змісту і послідовності, вибір методів і прийомів, управління процесом оволодіння, оцінка отриманого результату» [2: с. 77].

Заслуговує на особливу увагу підхід Л. Дікінсон, яка розглядає автономію в порівнянні з такими поняттями, як самоуправління (self-direction), індивідуалізація навчання (individualised instruction) й самоосвіта в ресурсних центрах (self-access instruction). Головним ключем до розуміння цієї термінології, згідно з Л. Дікінсон, є поняття відповідальності студента за вивчення нового і визначення сфери розподілу цієї відповідальності в навчальному процесі [3: с. 9]. Іншими словами, суть розуміння даної термінології лежить у визначенні ступеня залученості студента в процес навчального управління (learning management) і певною мірою розподілу його відповідальності за аспекти навчання.

Дж. Трім, визначаючи поняття «автономія», також ставить на перше місце бажання і здатність студента вчитися самостійно: «навчальна автономія передбачає бажання і здатність діяти самостійно як соціально-відповідальна особа, а також керувати своїми власними діями і своїм власним навчанням заради власних потреб» [4: с. 76].

Слідом за Т.Ю. Тернових ми також звертаємо увагу на особливу роль викладача при автономній освіті, яка полягає не стільки в керівництві навчальним процесом, скільки в створенні певних умов для розвитку в студента навичок і вмінь навчальної автономії. При цьому мається на увазі, що викладач **виконує роль стратега, помічника, консультанта, експерта, партнера по спілкуванню**. Тут же хотілося б відзначити, що ми згодні з думкою тих дослідників, які вважають, що при всій допомозі викладача основною

складовою успіху в навчанні є особиста праця того, хто навчається, його активність, працьовитість, вміння самостійно організувати свою навчальну діяльність [5: с. 16 – 17].

Якщо говорити про **прагматичну ефективність** автономного навчання, то слід сказати, що навчальна автономія уможлиблює:

- вільний графік навчання в зручний для студента час впродовж зазначеного терміну навчання;
- можливість навчання з будь-якої точки України та зарубіжжя;
- заміна конспектів електронними ресурсами та новітніми методами навчання;
- можливість консультацій з викладачем в режимі on-line;
- можливість отримати вищу освіту без відриву від професійної діяльності;
- можливість автономно отримувати знання людям з особливими потребами.

Серед **чинників, які ускладнюють формування навчальної автономії**, можна виділити такі:

- відсутність досвіду навчання, який передбачає навчальну автономію;
- залежність студента від викладача (студент сподівається на допомогу викладача);
- відсутність мовної практики за межами аудиторії;
- надмірна зосередженість на балах;
- недостатньо високий рівень володіння англійською мовою;
- підручники, запропоновані/фіксовані програмою;
- брак навчального часу;
- недостатня викладацька автономія – психологічна і “комп’ютерна” невідповідність викладачів, оскільки традиційна методика навчання передбачає не віртуальне, а “живе” спілкування між студентом і викладачем;
- нездатність викладача визначити реальні можливості студента.

- наріжним каменем виступатимуть значні грошові витрати для університету на оновлення матеріальної бази, комп'ютерної техніки, виділення приміщення, забезпечення доступу до Інтернет мережі викладачів та окремих студентів.

Але в будь якого випадку ми вважаємо, що необхідно здійснювати пошук, апробацію та імплементацію нових форм здобуття освіти, на противагу тим, що вже існують, та адекватним інформаційному суспільству, що зароджується. Вони мусять цілком забезпечувати право на навчання й задовольняти принцип гуманістичності, щоб ніхто не був позбавлений можливості отримувати освіту через географічну ізольованість, соціальну незахищеність, бідність, фізичні дефекти або зайнятість виробничими й особистими справами. Однією з форм здобуття освіти, апробованої та впровадженої в освітньому процесі за кордоном, є автономна освіта.

Список використаних джерел та літератури:

1. Мойсеєнко С.М. Розвиток навчальної автономії студентів ВТНЗ при формуванні іншомовної компетентності/С.М.Мойсеєнко//Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов: Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції, 12 квітня 2018р. – К., 2018. – С. 114-116
2. Holec Н. *Autonomy in Foreign Language Learning*/Н. Holec. – Oxford: Pergamon, 1981. – 87 p.
3. Dickinson L. *Self-instruction in language learning*/L. Dickinson. – Cambridge: Cambridge University Press, 1987. – 200 p.
4. Trim J. *Language teaching in the perspective of the predictable requirements of the twenty-first century*/ J. Trim//*AILA Review*. – 1992. - № 9/ - p. 76.
5. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. *Теория обучения иностранным языкам*. – М.: Изд. центр «Академия», 2008. – 336с.